No. 859.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 19 JANUARIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 18 Januarij.

Uit de beide laatste door ons medegedeelde stukken door Mgr. van Wijckerslooth ingeleverd, blijkt tegen welke punten de aanvallen van de leden der Commissie van 12 November 1840, welke aan eigene scholen vijandig waren, gerigt zijn geweest: de heden door ons mede te deelen *Nota* doet zien, op welk terrein in een ander oogenblik de strijd door hen werd overgebragt — doch alweer om voor hen op eene volslagene nederlaag uit te loopen.

Den aard van de strijdvoering op dit terrein vernemen wij uit de argumentatie van den Hoogwaardigen Bisschop van Curium; daaruit intusschen wordt haar aard met volledige juistheid en volledigheid gekend. Men heeft de Nota van Zijne Hoogw. slechts in te zien, om te weten, dat de monopolisten der Commissie in twee brieven van de Aartspriesters van Utrecht en Friesland, ten jare 1806 in antwoord op eene circulaire-missive van den secretaris van Staat voor Binnenlandsche zaken geschreven, eene onbepaalde Apologie van het toen ingevoerde schoolstelsel wilden gelezen zien, met het doel om de Kerkvoogden van 1806 met die van 1840 in tegenspraak te brengen. Met zoovele woorden wordt dit mede door die leden der Commissie, welke zich ten volle met al de beschouwingen en conclusien van het Rapport vereenigden, verklaard op blz. 10 van meergemeld Rapport:

„Die *drie* leden willen niet gewagen van den inhoud der brieven, op den 13 Junij 1806 door de Aartspriesters van Utrecht en van Vriesland aan den toenmaligen secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken geschreven en waarin aan het schoolstelsel van dien jare, als moetende leiden tot ware eendragt, vriendschap en liefde tusschen de verschillende kerkgenootschappen, zooveel lof wordt toegezwaaid, ofschoon men in deze dagen welligt aan die ware en ongekunstelde uitboezemingen eene andere uitlegging zal wenschen te geven."

Hoe listig verzonnen is deze laatste veronderstelling! Doch, laten wij dit in het midden. Vernemen wij liever, welke uitlegging aan die brieven is te geven, verschillende van de opvatting der monopolisten van de Commissie. Dit aandachtiglijk te vernemen, is te nuttiger, omdat het er op aan komt alle gronden tot hunne juiste waarde terug te brengen, welke al zoo, in het verloop van bijna vijftig jaren, ter verheerlijking van het schoolstelsel van 1806, aangevoerd zijn. Dit stelsel, gelijk wij het uit zijne toepassing, ontaard als het is door *uitvoerende* bepalingen, hebben leeren kennen, is verderfelijk in zijn beginsel; ten verderve van de gemoedsrust van alle Katholijken en van alle „naauwgezette Protestanten," dat is ten verderve van het geluk van het grootste gedeelte der bevolking van Nederland, moest het werken en heeft het gewerkt, volgens de eigene, loyale erkenning en verklaring der gansche commissie. Desondanks, wordt dat schoolstelsel voortreffelijk geprezen, ook omdat het gehuldigd is geworden door Cousin, Ramon de la Sagra, O'Malley — en door twee Aartspriesters. De hulde van Cousin, als niet zijnde die van een onpartijdige, maar van een man *à système*, die hier zijn geliefkoosd systeem eenigermate in werking vond, is van slechts zeer betrekkelijke waarde — en bewijst niets; die van O'Malley, welke de laakbare onvoorzigtigheid heeft gehad, van te loven wat hij slechts kende uit de inlichtingen van een paar schoolmannen *ex professo*, en van, daarenboven, voor te wenden verklaringen terug te geven, welke hij uit den mond van Mgr. Antonucci-zelven zou opgevangen hebben — verklaringen, welke door Mgr. Antonucci in openlijken geschrifte gedesavoueerd zijn — bewijst nog veel minder (1); de hulde van Ramon de la Sagra — van Ramon de la Sagra, den mede-oprigter van *la banque du peuple*, den medestander van Proudhon, den man, dien de Fransche regeringen, onlangs, toen hij voornemens was weer naar Frankrijk terug te keeren, over de grenzen heeft laten zetten, wegens zijn demagogisch ijveren — van Ramon de la Sagra, den man, die in al zijne schriften, met name in zijne *Aphorismes sociaux* verklaard heeft het bestaan van God, als zelfstandig wezen te ontkennen, en die, nu twee jaren geleden, in een gesprek door hem met den schrijver van deze regelen gehouden, volmondig erkende, dáárom ons schoolstelsel en een arbeid als dien van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen zoo hoog te schatten, omdat daardoor van lieverlede het dom gelooven aan eene persoonlijke Godheid het veiligst vernietigd en, omdat daardoor het zekerst de zegepraal der *vérité religieuse* werd voorbereid — hoe onze monopolisten de stoutheid hebben op zulk eene hulde zich iets te laten voorstaan, verklaren wij opregtelijk niet te begrijpen, tenzij het, rampzaliglijk! waar mogt zijn, wat niet onmogelijk is, dat zij de inzigten en wenschen deelen van den communist, of liever van den an-archist Ramon de la Sagra.

(1) Zie Tweede brief van F. J. van Vree aan den Hoogleeraar M. Siegenbeek, bl. 123 volg.

En wat de voorgewende hulde der Aartspriesters betreft, opdat men voortaan niet bij magte zij daarin een argument te zoeken tegen hen, die het vigerende schoolstelsel verafschuwen, — vernemen wij wat daarvan zij:

„NOTA TOT TOELICHTING *van twee brieven der Aartspriesters van Utrecht en Vriesland, betrekking hebbende op de verordeningen wegens het lager onderwijs, vastgesteld ten jare* 1806.

„Men schijnt den brief van den Aartspriester van Utrecht, *J. van Engelen*, en dien van den Aartspriester van Vriesland, *H. de Haan*, beide van den 13 Junij 1806, en strekkende tot antwoord op de circulaire-missive van den Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken der Bataafsche Republiek, geschreven den 30 Mei van hetzelfde jaar, kwalijk verstaan te hebben. Men heeft er uit willen afleiden, dat die twee heeren eene onbepaalde goedkeuring aan de schoolverordeningen van 1806 gegeven hebben; dat zij jegens afzonderlijke scholen voor afzonderlijke gezindheden ongunstig gestemd waren; en dat zij het onderwijs van zoogenaamde christelijke godsdienst en zedekunde op de gemengde scholen hebben toegejuicht.

„Hoe ongegrond deze uitlegging hunner woorden is, zal blijken door eene vergelijking dezelve met de circulaire waarop zij tot antwoord strekten.

„De gemelde circulaire handelt:

„1°. Over het doel van het Gouvernement met de nieuwe schoolinrigting, en dit doel is: „een krachtig hulpmiddel te zijn tot de verbetering der zeden, zoo regtstreeks als door middel van het onderwijs."

„2°. over het godsdienstige onderwijs, en dat wel

„*a*. over het weren van het leerstellige der bijzondere kerkgenootschappen van de openbare scholen.

„*b*. over de hoop „waarmede het Gouvernement zich vleit, dat de nieuwe schoolinrigting ook dit heilzaam *gevolg zal te weeg brengen*, dat *allengskens* op de scholen een behoorlijk en wel ingerigt onderwijs in de christelijke godsdienst, voor zooverre derzelver geschied en zedekundig gedeelte betreft, *zal kunnen worden ingevoerd en tot stand gebragt;*"

„3°. over de bemoeijingen der geestelijkheid, om de gaping in het school-onderwijs, wat het leerstellige betreft, aan te vullen.

„Alvorens de antwoorden der aartspriesters in verband met boven geanalyseerde circulaire te beschouwen, zal het nuttig zijn drie algemeene bemerkingen te maken over de omstandigheden, waarin deze antwoorden geschreven zijn: die toch mag men niet uit het oog verliezen, als men de woorden der aartspriesters juist opvatten wil.

„1°. De gelijkstelling der Katholijken met hunne medeburgers van het Hervormd Kerkgenootschap, eerst voor weinige jaren tot stand gekomen, had in de gestadige staatswoelingen, die elkander sedert dat tijdstip opvolgden, tot op de vestiging der Bataafsche Republiek, nog niet geregeld gewerkt. De Katholijken, aan het deelnemen aan de Regering, aan het genot van staats-burgerlijke regten ongewoon, hadden van hunne emancipatie nog geen gebruik weten te maken. Sedert twee honderd jaren slechts onderdrukking kennende, bleven zij nog lang in eenen staat van vreesachtigheid, toen het juk reeds verbroken was, terwijl, van den anderen kant, zij die tot het vroeger heerschend kerkgenootschap behoorden, nog steeds, zoo door eigen wil en gewoonte als door werkeloosheid der anderen, eenen zekeren voorrang behielden, toen de staatswetten dien reeds hadden afgeschaft. Hier van daan kwam het, dat iedere maatregel der Regering, in welken de Katholijken zich met de Gereformeerden gelijk gesteld zagen, aan genen eene weldaad toescheen die zij van de edelmoedigheid hunner voormalige heeren en meesters ontvingen.

„2°. De lagere scholen, hoewel er reeds vroeger pogingen tot verbetering gedaan waren, verkeerden echter nog in een achterlijken toestand: het onderwijs was in zich zelf bekrompen en ondoelmatig, en werd slechts aan een betrekkelijk gering aantal kinderen medegedeeld. Maatregelen om het te verbeteren, om het tot de meesten, tot allen uit te strekken, moesten welkom zijn, vooral aan de leeraren der godsdienst, wier taak veel verligt zoude zijn, wanneer eenmaal alle kinderen lezen konden.

„3°. Vooral den Katholijken geestelijken moesten de maatregelen tot verbreiding van het onderwijs aangenaam zijn; want de scholen waren steeds van dien aard geweest, dat Katholijke ouders hunne kinderen er òf in 't geheel niet heen zonden, òf zoolang slechts lieten, als volstrekt vereischt werd om het allernoodzakelijkste te leeren; want niet alleen werd vroeger op de scholen de Staten-Bijbel gelezen, maar men leerde er ook den Heidelbergschen katechismus, die tegen de Katholijke Kerk alleronregtvaardigst is. En wel verre dat men de kinderen van Katholijke ouders van het lezen des bijbels en het leeren van den katechismus uitzonderde, dwong men hen integendeel daartoe, meenende de schoolmeesters niet zelden zich verdienstelijk te maken door de hatelijkste vragen van den katechismus door Katholijke kinderen te doen beantwoorden. Nog leven er lieden die dit kunnen betuigen.

„Deze drie omstandigheden verlieze men niet uit het oog, als men de bovenvermelde brieven der aartspriesters juist opvatten wil.

„In die brieven, vooral in dien van den Aartspriester *de Haan*, heerscht een toon van tevredenheid over het nieuwe schoolwezen, of liever over het gouvernement dat de nieuwe schoolinrigting daarstelde. En dit moet niemand verwonderen. Men verbeelde zich toch de vreugde, die regtgea[illegible] Kerkvoogden gevoelen moesten toen de boven beschreven gewetensdwang niet slechts afgeschaft, maar door een van de Hooge Regering zelve uitgegaan schoolreglement voor altijd van de school verbannen scheen te zullen worden. Men verbeelde zich hunne opgetogenheid, toen zij, Katholijke Kerkvoogden, die voor weinige jaren niet anders dan met scheldnamen in de staatsbesluiten genoemd werden, nu, bij eene beleefde circulaire van den Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken, met de Synoden der hervormden werden gelijkgesteld, en als het ware over de uitvoering van de schoolverordeningen geraadpleegd. Zij voorzagen in dit alles de volkomene gelijkstelling, en wel des te meer, omdat in de scholen van de voormalige Republiek der Vereenigde Nederlanden nooit eenig ander leerstellig godsdienst-onderwijs op de scholen was gegeven geworden, dan dat van de gereformeerde Kerk, zoodat de wering van het leerstellige van de scholen tegen deze alleen gerigt moest schijnen. Zij zagen in den genomen maatregel een nieuw bewijs, dat de kluisters waaraan de Katholijken geboeid gelegen hadden, inderdaad verbroken waren; en zij moesten er dit wel in zien, daar de Secretaris van Staat in zijne circulaire verklaarde, „dat het Gouvernement, *uithoofde der tegenwoordige orde van zaken*, nimmer vermogt van den schoolonderwijzer vorderen of dezen opleggen het geven van onderwijs in de leerstellige begrippen van bijzondere kerkgenootschappen, en dat het Gouvernement *om deze reden* gemeend had, dit onderwijs in het leerstellige geheel en al van het school-onderrigt te moeten afscheiden."

„Was dat geene reden van blijdschap voor de kerkelijke overheden der Katholijken? Nu zouden voortaan dezer kinderen het onderwijs in de scholen kunnen genieten, zonder stellingen, aan hun geloof strijdig, te moeten leeren; zonder uit den mond des onderwijzers veroordeelingen of beschimpingen hunner geloofsleer te moeten hooren; zij zouden zonder al deze hatelijkheden (zoo dachten de aartspriesters) „beschaafd en vatbaar gemaakt worden, gelijk *van Engelen* zich uitdrukt," niet alleen voor het burgelijke, maar ook voor het godsdienstige." (Men herinnere zich hier de bemerking boven onder N°. 2 aangegeven.)

„Er zijn dus redenen genoeg om de tevredenheid der aartspriesters uit te leggen, zonder dat men de gevolgtrekkingen behoeft aan te nemen, die de voorstanders van het tegenwoordig schoolstelsel er uit willen afleiden. Het is geenszins te verwonderen, dat de aartspriester van Vriesland (van Engelen is veel gematigder), duizelend van blijdschap, het Gouvernement dank zegde voor eene algemeene bepaling, waarvan de gevolgen voor de Katholijken zoo voordeelig waren. Maar, had hij in volle bedaardheid overwogen en 't geen de Secretaris van Staat hem schreef, en 't geen waartoe de Katholijken nu geregtigd waren, dan zou hij in zijne dankzeggingen niet zoo overbodig geweest zijn. Welken zoo geheel bijzonderen dank verdiende toch het Gouvernement, dat, gelijk de Secretaris van Staat getuigde, bovenvermelde gunstige bepaling alleen *om deze reden* in het reglement geplaatst had, wijl zij was *een gevolg van de tegenwoordige orde van zaken*. Het Gouvernement deed niets meer dan zijn pligt, en de Katholijken verkregen niets meer dan hun regt.

„Dan de aartspriesters waren nog onbedreven in de oefening hunner staats-burgerlijke regten; en om dit te bewijzen is er niets anders noodig dan eene vergelijking van de antwoorden dier Kerkvoogden met de antwoorden van de Nederduitsche Hervormde gemeenten. Deze durven maatregelen beramen, om de school nog aan de bevordering van haar leerstellig godsdienstig onderwijs dienstbaar te doen zijn; zij durven van het Gouvernement bevestiging dier maatregelen vragen, terwijl de aartspriesters daarentegen niet verder gaan dan tot eene kennisgeving, dat hunne onderhoorige pastoors zich bevlijtigen zullen in het katechiseren.

„Na aldus den algemeenen toon der brieven verklaard te hebben, zullen wij iets over de bijzonderheden zeggen.

„De brief van *van Engelen*, voor zoover hij op de circulaire antwoordt, is kort, en bevat niet ééne uitdrukking van lof over de schoolverordeningen. Hij spreekt slechts in het algemeen van eene goede inrigting van het lager schoolwezen, zonder de nu genomen maatregelen goed te noemen, en van de belangstelling der geestelijkheid in de maatregelen, door het Gouvernement genomen of nog te nemen. *Belangstelling*

is nog geene *goedkeuring*, en vooral hier niet, wijl *van Engelen* voorzeker niet vooruit wilde goedkeuren de maatregelen *nog te nemen.*

„Wanneer men echter *van Engelen's* brief met de drie punten der circulaire vergelijkt, dan komt men op de gedachte, dat hij op de scholen geenerlei godsdienstig onderwijs verwacht heeft; want hij zegt, dat eene goede inrigting van het lager schoolwezen strekken kan om de kinderen *voor het godsdienstige vatbaar te maken.* Dit *vatbaar maken voor* het godsdienstige is zeker iets minder dan *onderwijzen in* het godsdienstige, en zal, op zijn ruimst genomen, wel niet meer kunnen beteekenen dan een onderwijs, dat geest en hart tot het ontvangen van godsdienstige kennis en gevoelens voorbereidt.

„Wat den brief van den aartspriester *de Haan* betreft, deze bevat meer een eigenlijk antwoord op de circulaire.

„Op het eerste punt derzelve zegt *de Haan*, dat hij en de zijnen tot het doel van het Gouvernement — zedenverbetering — mede zullen werken, en hij keurt het zeer goed, dat men daartoe met de kinderen aanvange.

„Op het tweede punt, litt. *a*, waarin de groote reden van vreugd voor hem gelegen was, antwoordt hij, door de wering van het leerstellige der kerkgenootschappen van de scholen goed te keuren; doch hij maakt de zeer opmerkelijke uitzondering van het geval, wanneer men van de braafheid en bekwaamheid van den onderwijzer overtuigd is, en *hij maar kinderen van een en hetzelfde kerkgenootschap* (op zijne school) *heeft.* Hierbij zal men wel gedwongen worden te erkennen, dat *de Haan* de *eigen* scholen geenszins afkeurt; dat hij uit dezelve geen gevolgen van tweedragt en onverdraagzaamheid vreest; deze vreest hij alleen dan, wanneer op gemengde scholen het leerstellige wordt aangeroerd. En hoe gegrond deze zijne vrees geweest is, heeft ons, in spijt van wetten en reglementen, de treurige ondervinding geleerd.

„Op litt. *b* antwoordt hij niet duidelijk; dit echter is zeker, dat er geen woord van goedkeuring daarover door hem uitgesproken wordt; hij schijnt voor dat godsdienstig onderwijs, waarvan de Secretaris van Staat daar spreekt, eene geheime vrees gehad te hebben, want hij neemt de vrijheid Zijne Ex[illegible]tie te herinneren, dat in de Katholijke Kerk het le[illegible]ge *geheel* der geestelijkheid bevolen is; *geheel*, niet bloot dat gedeelte hetwelk aan de Katholijke Kerk bijzonder eigen is, maar ook dat hetwelk zij met de overige kerkgenootschappen gemeen heeft Men zal dus moeten bekennen, dat *de Haan* tegen het neutraal godsdienstig onderwijs geprotesteerd, althans ingewikkeld zich verklaard heeft. Dat hij het niet duidelijker en krachtiger deed, was: 1°. om een Gouvernement, van hetwelk nu, naar 't scheen, onontduikbare maatregelen tot zuivering der scholen van hetgeen de Katholijken kwetsen kon, waren uitgegaan, niet aanstonds voor 't hoofd te stooten; dit was te minder noodzakelijk, omdat het gevreesde zoogenaamd godsdienstig onderwijs, door het Gouvernement zelf tot de toekomst verschoven, geheel onzeker bleef, en, volgens zijne wijze van zien, onwaarschijnlijk moet geschieden hebben; 2°. omdat hij, van zoodanig onderwijs nimmer eene proef gezien hebbende, al het schadelijke, dat er althans voor Katholijken mede gepaard gaat, niet voorzien kon.

„Op het derde punt der circulaire antwoordt *de Haan* met de belofte van ijverigen arbeid.

„Zoo blijkt het dan, dat de toenmalige Kerkvoogden geenszins in wederspraak zijn met de tegenwoordige, maar alleen, dat de eersten een gevaar niet zoo goed door vooruitzien, als de laatsten door ondervinding gekend hebben.

„*(Get.)* Bon VAN WIJCKERSLOOTH,

„*Bisschop van Curium.*"

De Verkiezingen in Duitschland.

Gelijk wij gemeld hebben, heeft de meerderheid der Katholijken besloten om deel te nemen aan de verkiezingen, die plaats zullen hebben voor het Erfurter parlement. Zij gevoelen ten volle dat er inderdaad meer een godsdienstig dan een staatkundig belang ligt in de gebeurtenissen, die aanstaande zijn. Het komt er voor hen op aan te weten of het protestantsch rationalismus onder de bescherming der Pruissische Hegemonie zal zegevieren, dan of het Katholicismus nog het hoofd regt op zal kunnen houden, terwijl het steunt op Oostenrijk, de eenige magt, welke tegenwoordig in staat is om de worsteling in Duitschland vol te houden. Dit laatste gouvernement, men moet het ten minste hopen, is voldoende ingelicht nopens de gevolgen van het josefismus toegepast op de Kerk; en zelfs al wilde het zulks, zou het nogtans bezwaarlijk dit oud versleten stelsel weder in zwang kunnen brengen.

Men moet daarenboven opmerken, dat de Duitsche Katholijken tegenwoordig weten op welke mannen hunne stemmen moeten uitgebragt worden. In 1848 werden zij gelijk iedereen, verrast, en bijgevolg troffen de gebeurtenissen hen maar weinig voorbereid tot den strijd. Doch thans zijn de strevingen van het gouvernement, de inzigten der radikale partij, de wenschen der oude bureaukratische partij hun alle evenzeer bekend; terwijl tevens eene sterke organisatie alle leden der groote Katholijke familie onderling verbindt. De Associatie van Pius IX heeft haar tot eene staatkundige partij gevormd, welke gegrond is op de echte beginselen, en bestemd om een wezenlijk gewigt te leggen in de schaal der aanstaande verkiezingen. Laten de Katholijken hunne krachten maar durven gebruiken, dan zal niemand in staat zijn hun te wederstaan.

Zoo hebben wij dan ook met bijzonder veel genoegen onderscheiden merkwaardige artikelen daaromtrent gelezen in de *Deutsche Volkshalle*, welke in de Rijnsteden een diepen indruk hebben gemaakt. De dagbladen en particuliere correspondentien, komen gestadig daarop terug, hetgeen als een gunstig teeken is te beschouwen. In genoemd blad van 13 Januarij lezen wij wederom:

»De katholijke pers bevindt zich zeker oogenblikkelijk nog in minderheid, maar is dat eene reden om met de handen in den mouw te blijven steken, totdat wij eene meerderheid zullen hebben? Integendeel, het ligt in de reden dat de katholijke pers, juist uit hoofde van die minderheid, eene bedrijvigheid, eene geestkracht moet aan den dag leggen, welke des te grooter moet zijn naarmate wij meer genot hebben van de volledige vrijheid van het geschreven woord. Een laf en onvergeeflijk zwijgen zou tot onvermijdelijk gevolg hebben, òf onze zaak te bederven en onverdedigbaar te maken; òf te getuigen dat de Katholijken noch onafhankelijkheid, noch moed, noch kunde genoeg bezitten om hunne zaak voor te staan. De drukpers is vrij: dus moet men schrijven; de Kamers worden geopend: dus moet men er verschijnen; men moet er spreken, zelfs dan wanneer wij geneigd mogten zijn die persvrijheid en dat parlement als een onheil te beschouwen.

»In allen gevalle is het eene heilrijke omstandigheid dat wij allen streven naar hetzelfde doel; maar wat treurig is, dat is dat wij het niet terstond eens zijn nopens het beste middel om dat doel te bereiken. O! konden wij slechts aan onze tegenstrevers ontleenen het goede, dat zij hebben: De EENHEID, het ENSEMBLE in *denken streven* en *werken!* Bijna iedereen heeft zich ten gunste van het kiezen verklaard: wel nu, laat ons dan allen kiezen zonder onderscheid, en laat ons ook weten voor wien wij stemmen zullen. Frankfort en Berlijn zijn voor ons toetssteenen geweest om de waarde der lieden te leeren kennen; en er is ook nog wel meer dan een dappere strijder in de achterhoede gebleven, wien wij de verdediging onzer groote Katholijke Duitsche zaak mogen aanvertrouwen. Onze Katholijken, moeten echte Katholijken, geen naam-Katholijken zijn, die zich te vreden stellen met de uiterlijke godsdienstoefeningen; maar Katholijken, die de verhevene en uitsluitende zending hunner Kerk begrijpen; Katholijken, die van ganscher harte aan die Kerk verknocht zijn als mannen, als huisvaders, als leden der gemeenten en als staatsburgers.

»Met één woord, onze afgevaardigde moet geheel en al Katholijk zijn. Maar hij moet ook tevens geheel en al Duitscher zijn; hij moet geen Duitschland bij op- en afbod zoeken te stichten, maar hij moet zijn aloude vaderland lief hebben met vurige, opregte liefde, en deszelfs voortduur trachten te handhaven. Bij gevolg moet hij noch de man van het zwart-gele, noch de verdediger van het zwart-witte, noch eindelijk de man van het zwart-geel-roode vaandel zijn. Niets van dat alles kan ons dienen.

Men leest in het *Journal de Bruxelles* eene correspondentie uit Parijs, waaruit wij het volgende afschrijven:

»Twijfel er niet aan, Mijnheer, dat wij in Frankrijk met rassche schreden eene krisis te gemoet gaan. De zaken kunnen bezwaarlijk blijven in den toestand waarin ze verkeeren; er heerscht te veel spanning, dan dat de gebeurtenissen niet zouden uitloopen op een aftogt van den President, of op eene nieuwe omwenteling.

»Doch de President schijnt mij te ver gegaan te zijn om te kunnen terug trekken, d. i. om zijn ministerie te veranderen, en om zich tot de voornaamste leden der Vergadering te wenden, tot het vormen van een nieuw kabinet. Dit doende zou hij afzien van het programma van 30 October en van de theorien van volstrekte onafhankelijkheid, die men met zoo veel zwier en welbehagen in het dagblad *Napoleon* ontwikkelt ziet. Ik geloof dus niet aan eene minnelijke transactie tusschen de beide mededingende magten. Zij zullen misschien nog een weinig dralen, maar nooit zullen zij zich openhartig en welgemeend met elkaar verzoenen.

»Er blijft dus niet over dan het uiterste middel; een *coup d'état.*

»Zoo Louis Napoleon zulk een *coup d'état* zes maanden geleden gewild had, dan zou hij de medewerking van de meerderheid der Vergadering hebben gehad voor eene algeheele herziening der constitutie, voor de invoering van twee Kamers, voor de wijziging van het algemeene kiesregt en voor de verlenging van het Presidentschap tot 1860. Ik weet zeker en behoef er niet aan te twijfelen dat in dien geest den President formeele aanbiedingen zijn gedaan door de invloedrijkste hoofden der meerderheid. Hij heeft die aanbiedingen echter met onverschilligheid aangehoord. Eene verlenging van het gezag voor 10 jaren scheen hem toen der moeite niet waard om een *coup d'état* te beproeven.

»Thans zou de President zulk een aanbod zoo ver niet verwerpen, maar nu zou hij denzelfden steun in den boezem der meerderheid niet meer vinden. Van de eene zijde is hij sterk gedaald in het vertrouwen van de belangrijkste leden der meerderheid; van den anderen kant zijn de verwachtingen der monarchale partijen versterkt, en zij zouden zich geen uitstel van tien volle jaren getroosten eer hunne hoop verwezenlijkt kan worden. De legitimistische partij vooral, zal de hand niet leenen tot eene wijziging der constitutie, die de verlenging van Louis Bonapartes gezag tot hoofdzakelijk resultaat zal hebben.

»Bijaldien een *coup d'état* met het leger mogelijk geweest ware, dan zou deze reeds hebben plaats gehad. Maar de voorzorgsmaatregelen van gen. Changarnier, stellen, gelijk ik u reeds meermalen gezegd heb, een onoverkomelijk beletsel daartegen. Men haalt desbetreffende de volgende woorden van den achtenswaardigen generaal aan, toen men in zijne tegenwoordigheid de loopende geruchten van een *coup d'état* besprak: »Alles met de Vergadering, niets zonder haar, noch tegen haar," zeide hij. Dit antwoord is veelbeteekenend en alles afdoende.

»De partij van het Elysée kan dus niet meer denken aan een *coup d'état* met behulp der Vergadering, noch aan een *coup d'état* met het leger tegen de Vergadering.

»In dezen hagchelijken toestand worden, zegt men, de volgende plannen in het Elysée beraamd:

»De President zou zijn ontslag nemen, en een manifest rigten aan de natie, waarin hij zou verklaren onmagtig te zijn om het welzijn des lands te bevorderen en hetzelve van het socialisme te redden, onder de voorwaarden, die hem door de constitutie zijn opgelegd. Het manifest zou ten slotte aan het volk overlaten om eigenmagtig te beslissen over de voorwaarden betreffende het bestaan en den duur, die zullen worden toegedacht aan het nieuwe gezag, dat geroepen is om het lot van Frankrijk te besturen. Het zou een gewaagde en zeer gevaarlijke stap zijn, maar die veel kans zou hebben van te gelukken. Hij die de aanslagen van Boulogne en Straatsburg heeft gedaan, is zeer goed in staat om ook dezen stap te beproeven. Maar verbeeld u, Mijnheer, in welk eene verwarring Frankrijk door deze gebeurtenis zou geraken! Niemand zou kunnen zeggen wat daaruit zou kunnen voortspruiten."

Z. M. heeft met ingang van den 1 April e. k. eervol ontslag verleend aan W. J. P. baron Sloet van Toutenburg, als opperhoutvester; A. H. Verster van Wulverhorst, als inspecteur der opperhoutvesterij; H. Wijnbeek, als adviseur voor de zaken van het onderwijs; Mr. A. H. Hartevelt, als referendaris; G. L. Zilcken, als commies, en D. Post, W. H. Frundt en P. Bal, als adj.-comm. bij het dep. van Binnenl. Zaken, en zulks, voor zoover zij geene aanspraken op pensioen kunnen doen gelden, met toekenning van wachtgeld; en benoemd, met ingang van hetzelfde tijdstip, tot opperhoutvester, den Minister van Binnenl. Zaken; en bij het dep. van Binnenl. Zaken, tot refer. den Heer Mr. J. G. H. van Tets, refer. bij den Raad van State, met behoud tevens van dezen laatsten titel, op eene jaarwedde van *f* 2500, en de Heeren Mr. Quarles van Ufford, adj.-comm. bij het gouvernement van Zuid-Holland, en Mr. J. K. W. Quarles van Ufford, adv. bij den Hoogen Raad, tot adj.-comm, ieder op eene jaarwedde van *f* 1200.

Z. M. heeft voor de provincie Gelderland ter vervulling der vacatures, welke door de gewone aftreding op den 2 dezer zijn ontstaan, benoemd of bij continuatie benoemd, de volgende Burgemeesters, als:

Voor Oldebroek H. Boonzaaijer van Jeveren; voor Heerde N. S. van Meurs; voor Apeldoorn D. Bas Backer; voor Voorst A. P. H. baron van Ittersum; voor Brummen L. Hoffman; voor Scherpenzeel J. de Beijer; voor Ede H. T. Prins; voor Putten H. Verwoert; voor Borculo B. Luijmes; voor Dinxperlo W. Grimm; voor Doetinchem (ambt) G. J. Horsting: voor Eibergen C. H. Koentz; voor Gorssel J. A. de Vuller; voor Hengelo W. A. Wilbrenninck; Hummelo C. W. Vrijland; voor Lichtenvoorde J. H. A. van Basten Batenburg; voor Neede G. G. N. Heereman; voor Ruurlo W. H. Kerkhoven; voor Steenderen E. G. Planten; voor Vorden C. A. E. A. Jhr. van Panhuijs; voor Warnsveld H. J. Ardesch van Hamel; voor Winterswijk O. Tulleken; voor Wisch J. van der Zande; voor Zelhem F. J. A. B. Becking; voor Westervoort E. F. J. Weerts; voor Duiven P. S. Nass; voor Herwen A. A. van Hugenpoth; voor Didam G. J. van Embden; voor Wehl G. Melchers; voor Gendringen D. L. van Woelderen; voor Appeltern R. C. C. van Hasselt; voor Bemmel B. A. van der Monde; voor Dreumel G. van Welie; voor Druten J. Meijer; voor Elst L. H. F. Mossel; voor Gent A. van der Goes; voor Heteren S. Roes; voor Heumen G. Mos, JGz.; voor Kesteren W. van der Zande; voor Lienden W. J. baron van Brakel tot den Brakell; voor Maurik D. de Rooij; voor Millingen T. Terwindt; voor Overasselt B. J. F. Charisius; voor Ubbergen J. van Hees; voor Wamel N. de Ridder; voor Zoelen M. J. Versteegh; voor Beest J. W. F. Snethlage; voor Buren H. Romijn; voor Buurmalsen A. Tielenius Kruijthoff; voor Driel W. N. Bellingan de Krijger; voor Elst en Opijnen D. C. den Ouden; voor Geldermalsen G. J. H. Murman; voor Haaften W. A. de Favauge; voor Herwijnen D. Boelaard; voor Nederhemert C. W. van Ommeren; voor Ophemert G. A. A. E. Valkis; voor Poederoijen D. P. Bekkers; voor Varik B. Formijne; voor Vuren J. Vogelenzang; voor Waardenburg N. Spillenaar; voor Wadenoijen A. van Heemskerk Brandwijk; voor Doornspijk S. J. J. H. Smits; voor Barneveld en Hoevelaken C. A. Nairac; voor Groesbeek A. W. Zweers; voor Laren en Verwolde J. B. Sölner; voor Pannerden A. Robbers; voor Zevenaar Jhr C. E. F. J. van Nispen van Pannerden; voor Angerlo W. baron van Heeckeren tot Kell; voor Bergh Jhr. E. T. J. A. van Grotenhuis; voor Dodewaard C. Taats; voor Deil W. M. Kolff; voor Beningen B. A. Roes; voor Rheden en Rosendaal J. P. J. T. Brantzen; voor Wychen en Balgoij G. M. Koentz; voor Valburg, Hemmen en Loenen D. J. P. N. Gaymans; voor Echteld en IJzendoorn H. D. van Riemsdijk; voor Rossum en Hurwenen D. J. van der Kaaij; voor Brakel en Zuilichem A. van Os; voor Hedel, Ammerzoden en Kerkwijk K. Hoeflake; voor Bergharen, Batenburg en Horssen B. F. J. A. baron van Verschuer; voor Beusichem J. F. van de Kasteele; voor Gameren J. van Kerkwijk; voor Heerewaarden C. Vermeulen;

Eervol ontslag verleend aan H. Verwoort als secretaris van Beuningen.

Z. Mr heeft benoemd tot burgemeesters: voor Terheijden (Noord-Brabant) P. Rombouts; voor Nieuwpoort en Langerak (Zuid-Holland) J. A. van der Stok, secretaris dier gemeenten, met vergunning om die betrekkingen te cumuleren met die van burgemeester van Grootammers; voor Veldhuizen (Utrecht) J. C. de Bruijn, met vergunning om die betrekking te cumuleren met die van burgemeester en secretaris van Harmelen, Laagniekoop, Gerverskop en Kockengen, en van burgemeester van Teckop; voorts voor Abcoude Proostdij (Utrecht) J, J. van Voorthuizen; voor de Wijk (Drenthe) K. J. Schiphorst; tot burgemeester en secretaris voor Nijeveen (Drenthe) J. W. J. van Steenwijk; tot burgemeester en secretaris voor Hardinxveld (Zuidholland) C. B. Wisboom; tot secretaris der gemeente Bunnik en der gemeente Rijnauwen (Utrecht) C. W. E. C. baron de Geer, burgemeester van Werkhoven en Odijk; voor Pernis c. a., Hoogvliet en Poortugaal W. Verduijn; voor Krimpen aan den IJssel en Stormpolder W. van Waning, burgemeester en secretaris van Ouderkerk aan den IJssel, en zulks ten einde die betrekkingen gelijktijdig waar te nemen; voor Zuid-Beijerland A. Vlielander, burgemeester van Numansdorp en Klaaswaal, en zulks ten einde die betrekkingen gelijktijdig waar te nemen; voor Bodegraven J. van Dam, Jzn.; voor Uithuizermeden G. Bakker; tot secretarissen: voor Hoogvliet en Poortugal W. Verduijn; voor Krimpen aan den IJssel en Stormpolder W. van Waning; voor Hendrik-Ido-Ambacht W. Roodenburg, en zulks ten einde die betrekking gelijk waar te nemen met die van burgemeester; voor Bodegraven J. van Dam, Jzn.; en voor Uithuizermeden G. Bakker.

Eervol ontslag is verleend aan J. G. Geelkerken, als secretaris van Bunnik (Utrecht); aan P. C. Kluit, als secretaris van Hoogvliet en Poortugaal; aan J. Weggeman Guldemont, als secretaris van Krimpen aan den IJssel en Stormpolder; aan W. D. Nibbelink als secretaris van Hendrik-Ido-Ambacht; aan W. Zahn als secretaris van Bodegraven; aan Jhr. Th. van Swinderen als secretaris van Uithuizermeden.

Uit de algemeene volkstelling den 19 November 1849 te Delft gedaan; blijkt dat binnen die stad aanwezig waren: van het mannelijk geslacht 8837 en van het vrouwelijk geslacht 9612 personen, te zamen 18449, waar van ongehuwd 5688 en gehuwd 2805 van het mannelijk, ongehuwd 5774 en gehuwd 2869 van het vrouwelijk geslacht; weduwenaars 344 en weduwen 969, behoorende tot de volgende godsdienstige gezindheden, als: Nederduitsch Hervormden 10,022, Fransche of Waalsche Hervormden 186, Engelsche of Presbyteriaansche Herv. 6, Anglikaansche Episcopalen 6, Evangelisch-Lutherschen 485, Herstelde Evangelich-Lutherschen 1, Doopsgezinden of Mennonieten 14, Remonstranten 48, Christelijk Afgescheidenen 118, Roomsch-Katholijken 7345, Oud-Roomsch of van de Bisschoppelijke Klerezij 68, Nederduitsche Israelieten 125, Portugesche Israelieten 11, en tot geene der gemeente gezindheden behoorende 14. In 1840 bestond de bevolking uit 10468 Protestanten, 6483 Katholijken en 68 Israelieten.

Op den 19den November 1849 was de staat der bevolking te Waalwijk: 3355 inwoners, waarvan 3022 Roomsch-Kath., 302 Nederd. Herv., 4 Evang. Luth., 1 Christ. Afg., 25 Israëlieten en 1 van niet genoemde gezindheid.

Tusschen Dordrecht en Zwijndrecht geschiedt thans de overtogt geregeld met schietschouwen over het ijs, zonder doorvallen. De rivier is echter te ongelijk toegevroren, om dezelve zonder deze in alle rigtingen te passeren.

Achter den Moerdijk is veel ijs, waardoor de Bredasche post zeer wordt opgehouden.

Men meldt uit Krimpen aan de Lek, dat men daar met rijtuigen en paarden over het ijs rijdt; en uit Krimpen aan den IJssel, dat de overvaart er met de veerpont geschiedt, zoodat de communicatie met Noord-Brabant weder geregeld plaats heeft.

De Zuiderzee zit bijna geheel digt, zoodat niet alleen van Schokland, maar ook langs de kusten reeds personen van verder afgelegen streken zijn aangekomen.

De rivier de IJssel zit geheel digt, doch het is alles opgeschoven en dus voor den schaatsenrijder onbruikbaar ijs. Aan het Katerveer geschiedt de overvaart door een losgehouden geul met de pont. Het water is vallende.

's GRAVENHAGE, 18 Jan. Heden morgen zijn uit de residentie naar het kasteel Biljoen vertrokken, ten einde bij den verjaardag van H. M. de koningin-weduwe, op morgen, tegenwoordig te zijn, H. M. de koningin en HH. KK. HH. prins Hendrik en Frederik der Nederlanden. De vorstelijke personaadjen worden Zondag hier terug verwacht. De gezondheids toestand van H. M. is merkelijk verbeterd.

— De voorstelling, gisteren avond in den Franschen Schouwburg ten behoeve van den armen gegeven, heeft *f* 314,80 zuiver opgebragt.

BERGEN-OP-ZOOM, 14 Jan. Terwijl de geachte oudste Predikant bij de Gereformeerde Gemeente alhier, Ds. Smijtegelt van der Hoek, gisteren zijn 25ste dienstjaar bij deze gemeente vierde, verrasten de toonkunstige gezelschappen *de Harmonie* en *Philharmonie* Z. Wel-Eerw. des avonds met eene serenade bij fakkellicht. Wij maken van deze bijzonderheid, ook om het blijk van verdraagzaamheid, daarin gelegen, te gereeder melding, daar nagenoeg het geheele personeel dier gezelschappen Roomsch-Katholijk is. (*Hbl.*)

ASSEN, 15 Jan. Men verneemt, dat de nieuwbenoemde burgemeester der gemeente Gasselte, de heer T. B., in het gemeentehuis komende, ten einde zijne functiën te aanvaarden, er echter geen der assessoren aantrof, doordien het grootste gedeelte der ingezetenen bovengenoemden *niet* als hunnen burgemeester verlangen. Naar men ons verzekert, zijn de bezwaren aan Z. M. den Koning medegedeeld. Men ziet alzoo met belangstelling den afloop dezer zonderlinge handelwijze te gemoet. (*Hdbl.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 16 Januarij. Het *Journal des Débats* laakt de hartstogtelijke taal, die Victor Hugo zich gisteren veroorloofd heeft tegen het wets-ontwerp Falloux te voeren. Dit oordeel van het *Journal* is opmerkenswaardig. »De redevoering van Victor Hugo heeft van de zijde der Montagne de uitbundigste toejuichingen verworven: zegt het blad. Wat zouden wij er dan nog bij kunnen voegen?" Ook de *Ordre* betreurt de drift, waartoe de auteur van de *Lucrèce Borgia* zich heeft laten verleiden.

— De salons van het ministerie van buitenl. zaken waren gisteren avond eivol en bevatteden de aanzienlijkste diplomaten en staatslieden. De gesprekken over de algemeene zaken van Europa waren zeer bevredigend. Ook de salons van graaf Molé waren gisteren avond goed bezet. Men prees er de openhartige taal van Mgr. den bisschop van Langres in de Vergadering. Slechts eenmaal was hij door de Montagne gestoord, en toen zeide de President tot den Prelaat: »Vergeef het hun, zij weten niet wat zij doen." Ieder had opgemerkt dat Victor Hugo herhaaldelijk van zijn stuk was geraakt.

— De heden in de zitting der Wetgevende Vergadering gehouden discussie over de onderwijswet was veel kalmer dan gisteren, en gevolgelijk leverde zij ook een beteren uitslag op. Poujoulat sprak voor het ontwerp en bestreed eene reeks van historische onwaarheden, aan welke Victor Hugo zich gisteren had schuldig gemaakt. De redenaar sprak overigens zeer gematigd en is door de Montagne weinig gestoord. Poujoulat noemde de redevoering van Victor Hugo een melodrama op het spreekgestoelte; hij kon inderdaad zooveel hatelijkheid en onzin niet beter kenschetsen.

— Men spreekt thans veel van het vormen van eene nieuwe vereeniging van Vertegenwoordigers in de meerderheid, die eene verzoening met den President willen bewerken. Of dit zal gelukken, daar zij het oppergezag der Vergadering, en niet de persoonlijke regering willen, is evenwel onzeker.

— De *Moniteur* bevat twee circulaires van den minister van openbaar onderwijs, de eene aan de Prefecten, de andere aan de onderwijzers, strekkende tot aankondiging van het aannemen der laatstelijk voorgedragen wet.

— De *Liberté* is gisteren in beslag genomen en tot 500 fr. boete verwezen.

— De hertog van Ragusa is niet, zoo als men zeide, te Parijs aangekomen, maar bevindt zich steeds te Venetie.

— De staatkundige vereeniging in het staatsraadsgebouw heeft gisteren in eene korte zitting het besluit genomen, dat de tegenwoordig zijnde leden er bij hunne collega's der meerderheid op zouden aandringen, hunne amendementen op het wetsontwerp betreffende het onderwijs vooraf aan de commissie voor dat ontwerp in te dienen, ten einde zoo veel mogelijk verwarring in de discussien te voorkomen.

Het schijnt dat men aan elke schakering der meerderheid een speciaal middelpunt wil geven; echter zou de vereeniging in het staatsraadsgebouw het vereenigingspunt van alle nuances blijven.

— Z. Ew. de kardinaal Dupont vertrekt morgen naar Napels, naar den H. Vader, die hem eene bijzondere hoogachting toedraagt. Het blijkt echter niet dat de Prelaat met eenige bepaalde zending is belast.

MADRID, 10 Januarij. Men blijft algemeen van gevoelen, dat zoodra het kabinet de gevraagde autorisatie tot het innen der belastingen tot het einde des jaars zonder verdere beraadslaging der Kamers over het budget voor 1850 zal verkregen hebben, de Cortes zullen verdaagd, en de zittingen bepaaldelijk tot September of October gesloten zullen worden. Alsdan zouden de Cortes ontbonden, en de nieuwe Kamers tegen het einde des jaars worden bijeengeroepen.

Den 2 Januarij heeft de koningin van Portugal de kamers geopend. In het slot der aanspraak verzoekt zij de pairs en afgevaardigden om 's lands toestand grondig te onderzoeken en de finantiën op solide grondslagen te regelen.

ENGELAND.

LONDEN, 16 Januarij. Het huis Gebroeders Baring heeft heden de uitgifte aangekondigd van eene nieuwe Russische leening van £ 5,500,000 à 4½ pCt. intrest tegen den koers van 93 pCt. De stukken zullen £ 100, £ 500 en £ 1000 groot zijn. Men verzekert dat het grootste deel dezer leening reeds in Nederland geplaatst is.

— Heden (16 Januarij) heeft in het Huis der Lords de plegtige afkondiging plaats gehad van de proclamatie der Koningin, waarbij het Parlement tot 31 Januarij wordt verdaagd.

— De *Times* wil dat sir James Duke, gewezen lord-mayor van Londen, in het huis der gemeenten het voorstel tot een adres in antwoord op de troonrede zal ondersteunen.

— Het dagblad *Athenaeum* meldt dat in de eerstvolgende zitting van het parlement eene krachtige poging zal aangewend worden om het zegelregt der advertentien te doen afschaffen. Het blad zegt dat dit regt slechts £ 150,000 per jaar oplevert.

— De nationale associatie van het Charter heeft gisteren in de *Londen Tavern* onder voorzitterschap van het parlementslid Feargus O'Connor eene zeer talrijk bezochte vergadering gehouden. In een rapport van het provisioneel committé werd aangekondigd dat, zoo in de hoofdstad als in de provincien, groote Chartistische meetings zullen worden bijeengeroepen; voorts wordt een stelsel van plaatselijke organisatie over het geheele Vereenigde Koningrijk aangevangen; te Londen wordt een locaal tot het houden van wekelijksche bijeenkomsten gehuurd, en in Maart aanstaande zal eene groote nationale conferentie aldaar plaats hebben, ten einde kracht bij te zetten aan de Chartistische beweging.

— De *Globe* meldt dat de schout-bij-nacht Austen benoemd is tot kommandant van het Engelsch maritiem station in Oost-Indie en China.

— De Katholijken van Ulster hebben eene memorie opgesteld, welke aan Lord Clarendon zal overhandigd worden. Zij bevat eene breedvoerige uiteenzetting der op den strijd bij Dolly's Brae betrekkelijke daadzaken en de later door de uitvoerende magt gehoudene handelwijze. De Lord-Stedehouder wordt uitgenoodigd verdere maatregelen te nemen, om de schuldigen te doen straffen. Volgens de *Northern Whig* is de memorie door meer dan 60,000 personen onderteekend.

— De invoer van levensmiddelen, en vooral van aardappelen, is steeds zeer belangrijk. Die invoeren komen grootendeels van Frankrijk, Belgie en Nederland. Dagelijks komen een aantal schepen vol aardappelen te Londen aan.

— Zondag ll. brak plotseling het ijs van den vijver in het Victoria-park, in de wijk Bethnall-Green, en meer dan 100 schaatsenrijders vielen in het water, dat op verscheidene plaatsen 6 à 7 voet diep is. Door spoedig aangebragte hulp zijn evenwel allen gered en er met den schrik afgekomen.

— Sir John Gerrie, een natuurkundige, heeft eene zeer eenvoudige machine uitgevonden, door welke het water terstond in ijs veranderd kan worden, zoodat de confituriers zich voortaan in den winter niet meer behoeven te voorzien van het ijs, dat zij in den zomer noodig hebben.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 17 Januarij. Eergisteren heeft hier de algemeene vergadering plaats gehad van de aandeelhouders der *Deutsche Volkshalle*. Er waren 1524 aandeelen vertegenwoordigd. De definitive raad van bestuur is nu aangesteld. In den finantielen toestand begon eene merkelijke verbetering te komen, voornamelijk om dat het getal der geabonneerden, door de vereenigde pogingen der aandeelhouders, aanzienlijk vermeerderd was.

— Men schrijft uit Dresden dat het ministerie aan de volksvertegenwoordiging de opheffing van den staat van beleg voor die hoofdstad en voor het overig gedeelte van Saksen zou aankondigen.

— Men schrijft uit Kurhessen 15 Jan. Terwijl onder het vorig ministerie de klagten der Katholijke inwoners van onzen Kurstaat over terugzetting en ongelijkmatige behandeling schier aanhoudend vernomen werden, moet men 't aan het ministerie Eberhard-Baumbach tot zijn lof nazeggen, dat het ten aanzien der Katholijken met volkomene gelijkstelling te werk gaat.

— Men schrijft uit Munchen 12 Jan. Bij den rijksraad zijn uit 1033 gemeenten 364 adressen met 51,315 onderteekeningen ingekomen tegen de emancipatie der Joden. Op vele plaatsen zijn de adressen alleen door de besturen uit naam der gansche gemeente geteekend.

— Men leest in het *Gülicher Weekblad*: »Wie in 't klein een beeld van Ruslands steppen hebben wil, ga over het hooge Veen in het tegenwoordig jaargetij. In de laatste dagen hebben 4 menschen het leven verloren, van Sourbrodt naar Henri-Chapelle, (op half weg tusschen Aken en Luik) eene kapel, aldus naar den stichter, den heer Henri Fischbach, te Malmedy genoemd. Zij staat op het hoogste punt van het Veen, ongeveer een uur van Sourbrodt en drie uren van Eupen, en is met een vuurtoren voorzien; bij mistig weder en des nachts wordt haar klok dikwerf in beweging gebragt, om verdwaalden op den regten weg te helpen."

BERLIJN, 16 Jan. Bij een door de regering verkregen pausselijke breve is de Vorst-Bisschop van Breslau

aangesteld tot militair-Bisschop, voor de Katholijken der pruissische armee. Diensvolgens behooren alle katholijke pruissische soldaten tot zijn dioeces; hij benoemt, plaatst en herroept de veldpriesters enz. enz.

— De redacteur van den *Observateur de Genève*, die door het geregtshof te Friburg tot 500 fr. boete was veroordeeld en dezelve ook heeft betaald, heeft bij den staatsraad van Geneve de tegen hem gevoerde met den Bond strijdige handelwijs aangeklaagd en geëischt, dat de Bondsraad bij de overheden van Friburg en bij het Bondsbestuur vernietiging van dat vonnis en kwijtschelding en teruggave der opgelegde straf en boete zou verwerven.

— Men schrijft uit Posen dat de Koning van Pruissen bij den Paus klagten heeft ingeleverd tegen den Posener aartsbisschop Przyluski, en dat de H. Vader den aartsbisschop deswegens geschreven heeft.

— Men verneemt dat de Oostenrijksch-Pruissische bondscommissie in volle werking is. Tegenwoordig is zij bezig met den Mecklenburgschen constitutie-strijd te beslissen, en de verwarde zaken der Frankforter bezetting te regelen.

— Het schijnt dat in de moeijelijkheden, welke ten gevolge der koninklijke voorstellen zijn opgerezen, een middelweg zal worden gekozen en dat men door bemiddeling eene volkomen nederlaag van een der beide partijen zal voorkomen. De amendementen, welke de afgevaardigden Camphausen en Itzenplitz in de commissie der eerste kamer hebben voorgesteld en welke daar zijn goedgekeurd, schijnen die bemiddeling te zullen moeten daarstellen. Terwijl zij namelijk het aantal leden der eerste kamer, voor zooverre die niet door den koning zelven gekozen worden, vermeerderen en zoodoende den regtstreekschen invloed van het volk op die kamer merkelijk uitstrekken, worden daarentegen de regten omtrent het heffen der belastingen aan den koning verleend aanzienlijk beperkt en die regten aan de Tweede Kamer opgedragen. Het ministeriëele dagblad *Reforme* doet heden de waarschijnlijkheid uitkomen, dat de regering met deze amendementen zal instemmen.

ITALIE.

Eergisteren liep te Parijs het gerucht dat de Fransche regering de tijding van 's Pausen terugkomst tegen den 15 Jan. had ontvangen. Z. H. zou Portici reeds den 5 verlaten, maar zich nog eenige dagen te Terracina opgehouden hebben. Dit alles vereischt echter bevestiging.

De Sardinische Kamer der Afgevaardigden van den 11 dezer heeft het voorstel van Ratazzi, om de discussie over de wet, betreffende de kies-collegien, te staken, met 80 tegen 50 stemmen verworpen; daarna heeft de Kamer de discussie over deze wet voortgezet. Schier al de artikelen zijn zonder discussie goedgekeurd. De geheele wet is aangenomen met 87 tegen 43 stemmen.

De zeven Afgevaardigden, benoemd om de commissie uit te maken, tot onderzoek van de aanvraag van magtiging tot inning der belastingen gedurende 1850, gisteren door het ministerie gedaan, behooren allen tot de meerderheid der Kamer.

BELGIE.

BRUSSEL, 17 Januarij. De Kamer van vertegenwoordigers zette heden hare beraadslaging voort over het oorlogsbudget. Een der leden wilde dat het budget de 20 millioen niet zou te boven gaan.

— Gisteren avond had ten Hove het derde winterbal plaats; het werd geopend door den hertog van Brabant met de Gravin Gorowski, infante van Spanje.

— De *Indépendance* meldt dat de pausselijke nuntius Mgr. de Saint-Marsan op het punt is van zijne diplomatieke loopbaan te verlaten, en vervangen te worden door Mgr. Gonnelli, den bijzonderen vriend van Kardinaal Antonelli, en thans delegaat te Viterbo.

— Nu met de visscherij te Blankenberghe niets te verdienen is, gaan de visschers in massa ter jagt op wilde ganzen, eenden en ander watergevogelte, dat er in die streken op het strand in menigte voorhanden is.

STADSNIEUWS.

WEERKUNDIGE WAARNEMING.

Stand des Thermometers op de hoogte van 14 Ned. el boven den beganen Grond.

1850.				Sch. Fahr.
Donderdag 17 Jan.	's avonds	8 ure	26½	graden.
	's morgens	8 ure	28	„
	's middags	12 „	33½	„
	's namidd.	4 „	32	„

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 18 Januarij.

GETROUWD (17 Jan.): C. F. Elsch en C. M Daeckmeisr - C. de Jong en T. de Looper. - J. Pastoor en C. F. Luder.

BEVALLEN (15 Jan.): A. M. Diendonné, geb. Blancke, Z. — (16 Jan.): A. E. Stemler, geb. Borchers, D. - A. M. Reeser, geb. de Graillet, D.

OVERLEDEN (11 Jan.): J. Scholten, 65 j. — (13 Jan.): J. Jillissen, 56 j. — (14 Jan): C. Lukey, wed. W. Hoeker, 58 j.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 18 Januarij.

GRAANMARKT.

Tarwe en *Rogge* tot vorige prijzen bij kleinigheden, aan consumptie verkocht, als van Tarwe: 132 ℔ Kubanka ƒ 275.

Van *Rogge* 122 ℔ puike Pruissische ƒ 150; 122 ℔ j. Munstersche ƒ 143.

Garst in een doen 96, 102 ℔ j. Vriesche Winter ƒ 94, 104.

Haver en *Boekweit* zonder handel.

Op 9 vaten Olie in April ek. 73½; Sept. en Oct. 60½ £vl. *Lijnzaad* een doen; 110 ℔ Petersb. ƒ 270. *Raapolie* op 6/w. ƒ 45½; Vliegend 44¼; primo Mei ek. ƒ 42½; Sept. en Oct. 36¼. *Lijnolie* op 6/w. ƒ 31½; Vliegend ƒ 30½. *Hennepolie* op 6/w. ƒ 38½.

ROTTERDAM, 17 Jan. Granen. Rogge 146/2 ℔ Arendsburger te Delftshaven ƒ 160. — Boekweit op 140/2 ℔ nieuwe Noord-Brabandsche ƒ 140 en nieuwe Roosendaalsche ƒ 145, 148.

SCHIEDAM, 17 Jan. Granen. Gerst 138/2 ℔ Koersche ƒ 138; 129/2 ℔ Libau ƒ 128.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

17 JAN. 4¼ u.		gebl.	18 JAN. 4¼ u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	55 5/16	55¼	a	55⅜	55 5/16
Dito Dito	3	64 7/16	64⅜		64 9/16	64 7/16
Dito Dito	4	84⅞	84¾		84⅞	84¾
Dito Obligatien O. I.	4					
Amortis. Syndic.	3½	85⅝	85 5/16			
Handel-Maatschappij	4½	169½				
Aand. Rijn-Spoorweg		87⅞				
Aand. Holl. S. M.						
Obligatien						
BELGIE, Obligatien 1844						
Cert. bij de Belg. Bank	2½					
Dito bij Rotsch. en Volksv.		47 13/16	47 13/16		47⅞	47 15/16
SPANJE bij *Ardoin* £ 85	5	12⅝	12 13/16		12⅞	
Dito Dito » 510		13	13		13 1/16	13
Dito Onbep. Stukken			12		12½	
Dito	3		37⅞			
Dito Binnenl. 2400 P.		29⅝	29 7/16		29⅝	29 9/16
Coup. *Ardoins*		9 1/16	8½		9	
Passive						
Fransche Uitgest.						
PORTUGAL te Londen 5 pCt. nu 4		35 1/16	35 5/16		35⅜	
Dito Dito		36⅝	36¾		37	37
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	104¼	104⅜		105	
Dito Dito 1828 en 1829		103¾	104¼			
Cert. bij d°. 1831 en 1833		93				
Dito bij *Hope*	4	85	84¾		84⅞	
Dito bij *Stieglitz en C°.*		83½	83½		84⅛	84
Cert. te Hamburg	5					
Inschrijving in Assignat.	6					
Cert. van dito		66¼	66⅛		66¼	
POLEN, Aand. à fl. 500	4		141¼			
Dito met Lot » 300						
AMERIKA, Bank-Actiën			3 9/16			
FRANKRIJK, Obligatien	3	53⅞	53⅞		54	53⅞
PRUISSEN, Aand. met Lot. R 50	ƒ					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	82½	81⅞		82½	
Dito	2½					
Dito Nieuwe	5	87½	87¼		87¼	
Ween Bank bij *Goll en C.*						
Dito	4	72				
Aand. met Loting fl. 500	ƒ					
Nieuwe dito » 250						
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer*	3 pCt.					
BRAZILIE te Londen 1824	5	90				
Dito Leening 1843	5					
PERU	4	64	64¾		65½	65½
MEXICO	5	28⅝	28½		28¾	28¾
GRIEKENLAND	5					
VENEZUELA 6 pCt. nu	2¼		29½			
NEW GRENADA 6 pCt nu	1½	17⅜	17⅜			
ECUADOR		3 5/16				
Coup. Ecuador	ƒ					
» Grieken						

Uitgestelde Peruanen 22⅛, ¼.

Van Holl. fondsen waren Integralen meer gevraagd en williger. 4 pCt. daarentegen meer aangeboden en flaauwer. Spaansche zeer vast en zelfs 3 pCt. Binnenl. iets hooger. 3 pCt. Fransche en Belg. goed prijshoudend. Russische hebben zich eenigszins hersteld van hunnen teruggang van gisteren en waren tot verbeterde koersen goed te plaatsen. Portugesche iets hooger. Naar Peruanen was veel vraag en kooplust en waren ruim 1 pCt. hooger. Uitgestelde dito insgelijks zeer gewild. Mexic. mede iets hooger.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pc., Prolongatie 2½ . ¼ pc., Disconto 2½ pCt.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 56¼; Zigt Parijs 56⅜; 2/m. Londen 11,97½; Zigt Londen 12,02½; 2/m. Hamburg 34 13/16; Zigt Hamburg 35; 3/m. Lissabon 42; 3/m. Porto 42; 2/m. Petersburg 1,85½.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 17 Jan. Belg. leen. 2½ pc. 50¼, 5 pc. 97¼; 4½ pc. 90½; Spanje Ard. 5 pc. 12⅝; Binnenl. 3 pc. 29½; Coupons —; Rom. Leening 80½.

PARIJS, 16 Jan. Fr. 3 pc. 57,65; 4 pc. 75,25; 5 pc. 94,20; 5 pc. N. —,—; Schatk. 4,50; Bank-Act. 2330,—; Belg. 1840, 5 pc. 99; 1842, 5 pc. 99; 4½ pc. —; 3 pc. —; Nap 5 pc. 93,50; Spanje 3 pc. Binnenl. 29⅛; 3 pc. Buitenl. 37½; 5 pc. Act. Rente —; Piem. Leen. 1834 975,—; 1849 960; Rom. leen. 86¼.

MADRID, 10 Jan. Act. Sch. 3 pc. 29; id. 5 pc. 12¾; Uitgest. Sch. 4; Coupons 7⅛.

LONDEN, 15 Jan. Cons. op tijd 96⅝ a 96¾; Braz. 88 a 89; 1829/39 87 a 88, Ecuad. 3¾ a 4; Ven. 28½ a 29½; Uitg. 9¾ a 10¼; Gren. 16½ a 16¾; Uitg. 3½ a 3¾; Denem. 3 pc. 72 a 74; Holl. 2½ pc. 55¼ a 55½; id. 4 pc. 86½ a 86¾; Mexico 29 a 29½, Peru 4 pc. 65 a 65½; Port. 3 pc. 34 a 34½; 4 pc. 85½ a 86; 5 pc. 82 a 83; Rusl. 1822, 5 pc. 109 a 110; Spanje 5 pc. 19¼ a 19⅝; id. 3 pc. 36¾ a 37, id. Coupons — a —; id. Passive 3⅞ a 4.

BERLIJN, 16 Jan. Schuldbr. 3½ pc. 88⅛; Loten 104¼; Rusl. bij Stiegl. 4 pc. 88¾; Pools. 4 pc. 89½; Loten fl. 200, 95; id. fl. 300, 122; id. fl. 500, 81⅛.

HAMBURG, 15 Jan. Rusl. Engels. leening 105½. Cert. bij Stiegl. 4 pc. 84¾; Spanje, Ard. 5 pc. 11¾; id. Binnenl. 3 pc 28⅛.

FRANKFORT, 15 Jan. Met. 5 pc. 86¾; 4 pc. 68½, 2½ pc. 45¾; Bank-Actien 1278; Darmst. Lot. fl. 50, 73¼; id. fl. 25, 28¾; Badensche Lot. fl. 50, 54⅜; id. fl. 35, 32⅜; Nassaus. 25⅛; Holl. 2½ pc. 55⅝; W. S. 4 pc. 85¾; Sijndic. 3½ pc. 86.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	ƒ 27,—	a —	Pruissische	ƒ 34⅝	a —
Napelsche	25,—	„ —	Spaansche	2,47½	„ —
Div. in £St.	11,92½	„ —	Hamb. Russ.	36⅝	„ —
Eng. Russen	11,92½	„ —	Russ. in Z. R.	37⅜	„ —
Fransche	56⅜	„ —	„ Pap. „	—	„ —
Belgische	56⅜	„ —	Pools. in Fl.	27¼	„ —

SCHEEPSTIJDINGEN.

PENZANCE, 12 Januarij. Het schip Concordia, Kapt. de Goede van Rotterdam naar Leverpool, alhier met schade binnengeloopen, is nagezien en moest lossen om te repareeren.

HULL, 15 Januarij. Het schip Clara. Kapt. Cross, van hier naar Rotterdam, is met schade wegens aanzeiling uit zee teruggekomen.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 1en Oct. op 20° N. Breedte, 21° W. Lengte Banca, kapt. ten Ham, van Rotterdam naar Batavia. Johann Jacob, kapt. van Geelkerken, van dito naar dito, aan boord van beide schepen alles wel. — Den 26en Nov. op 27° 53′ Z. Breedte, 34° 02′ W. Lengte Karel August, kapt. van Vollenhoven, van Rotterdam naar Buenos Aijres. — Den 8en Januarij bij de Singels Willem, kapt. Schröder, van Rotterdam naar Macassar.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 18 Januarij in lading naar:

Keulen.	Joh Itschert, Frederica.
„	G. J. Breinck, Kolln N°. 21.
Maintz.	J. Leijdekker, Maintz No. 2.
Manheim.	P. M. Itschert, Fortuna.
Frankfort	J. Itschert, Frankfort No. 2.
Straatsburg	J. Arnheiter » » 8.
Dusseldorp, Neuss en *Urdingen.*	W. van Maanen, Niederrein No.

Rijnhoogte KEULEN 17 Jan. 4 vt. 5½ dm.

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O. Z. HEEREN-LOGEMENT,

Op Maandag 21 Januarij, 's avonds ten vijf ure.

No. 1. Een Huis, Tuin en Erve, Keizersgracht, No. 5919, benevens daarachter Stalling, Prinsengracht, No. 6221.
2. Een Huis en Erve, Prinsengracht, No. 6220.
3. Een Huis, Achterhuis en Erve, als voren, No. 6219.
4. Een Huis, Achterhuis, Pakhuis en Erven, Kalverstraat, No. 5757.
5. Een Huis, Tuin en Erve, Keizersgracht, No. 3367.
6. Eene Huizing en Warmoezeniers-tuin, buiten de Utrechtsche Poort, op het Hoedenmakerspad, No. 1439.
7. Twee Huizen en Erven, Lijnbaansgracht, No 5267 en 5268.
8. Een Huis en Erve, Rozenstraat, No. 1640.
9. Een dito, als voren, No. 1641.
10. Een dito, Boomstraat, No. 5722.
11. Een Huis, Achterhuis en Erve, Lindengracht, No. 121, benevens drie Achterhuisjes en Erven daarachter, No 341 à 343, en de opstal van eene houten Loods.
12. Het Gebouw *Estaminet de l'Etoile*, Achterhuis en Stalling, Grimburgwal, No. 1979, 1976 en 1977.
13. Een Huis, Tuin en Erve, Nieuwe Looijerstraat, No. 5107.
14 Een dito, Groote Bikkerstraat, No. 1708 en 1709.
15 Een Huis en Erve, naast Perceel No. 14, No. 1760.
16. Een Huis, Achterhuis en Erve, Haarlemmerdijk, No. 1563.
17. Het Buitenverblijf *Zorgmeer*, Verwerspad, No 33.
18. Een Huis, Achterhuis en Erve, Prinsengracht, No. 632.
19. Een Huis en Erf, Karthuizerstraat, No. 5510.
20. Een dito, Utrechtsche Straat, No. 6126
21. Een Huis, Tuin en Erve, Egelantiersgracht, No 3266.
22. Een dito, Weesperstraat, No. 6325.
23. Een Koetshuis, Stalling en Erve, Langestraat, No. 5464.
24. Een Huis en Erve, Rozenstraat, No. 1659.
25. Een dito, Nieuwstraat, No. 2364.
26. Een dito, Kromme Tuinstraat, No. 4861.
27. Een Perceel Warmoesland, Hoedenmakerspad, No. 40 en 41.

ADVERTENTIEN.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.